

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.617/2023/20.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Molnár Ferencné dr., bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. március 19.
Az ügy tárgya: emberölés büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek):

Első fok: Szolnoki Törvényszék, 8.B.441/2014/56.,
ítélet, tárgyalás, 2016. február 18.
Másodfok: Szegedi Ítéltábla, Bf.II.318/2016/19., ítélet,
nyilvános ülés, 2016. szeptember 22.

Az indítvány előterjesztője: a Legfőbb Ügyészség
a terhelt és védője
Az indítvány iránya: hatályban tartás
a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség, a terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati

indítványokat elbírálva a Szolnoki Törvényszék 8.B.441/2014/56. számú és a Szegedi Ítéltábla Bf.II.318/2016/19. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Szolnoki Törvényszék a 2016. február 18. napján kihirdetett 8.B.441/2014/56. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntettének kísérletében [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b), és f) pont], lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntettében [Btk. 325. § (1) bekezdés a) pont] és magánlaksértés büntettében [Btk. 221. § (2) bekezdés 2. fordulat b) pont]. Ezért öt halmazati büntetésül életfogytig tartó, fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját harminc évben állapította meg. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről, a polgári jogi igényről és a bűnügyi költségről.

[2] A terhelt és védője által bejelentett fellebbezések alapján eljárva a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2016. szeptember 22. napján meghozott Bf.II.318/2016/19. számú ítéletével az elsőfokú határozatot megváltoztatta. Az emberölés büntettének kísérleteként [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b) és f) pont] elbírált cselekményt emberölés büntettének [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont], rablás büntettének [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont] és testi sértés büntette kísérletének [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] minősítette. Pontosította a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezést, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy a lőfegyverrel visszaélés büntettének jogszabályi alapja a Btk. 325. § (1) bekezdés a) pont 1. fordulata.

[3] A Kúria a 2019. március 25. napján meghozott Bfv.II.1.404/2018/5. számú végzésével a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Szolnoki Törvényszék 8.B.441/2014/56. számú és a Szegedi Ítéltábla Bf.II.318/2016/19. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

[4] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a másodfokú bíróság által kiegészített és helyesbített, a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás lényege a következő:

A terhelt 2013 májusában elhatározta, hogy megszerzi a sértettek értéktárgyait, a sértettek életének kioltása árán. Ismeretlen személytől és ismeretlen időpontban megszerzett és birtokában tartott egy Glock17 típusú maroklőfegyvert az ahhoz tartozó két tárral, amelyekben legalább harminchárom darab lőszer volt.

A terhelt tudta, hogy a sértett eladásra hirdeti a személygépkocsiját, amelynek megvásárlása ürügyén felvette a kapcsolatot vele. Megállapodásuknak megfelelően a terhelt 2013. május 24-én 16.00 óra körüli időpontban megjelent a sértettek házánál. A garázsban megnézte a

személygépkocsit, majd a kertben elbeszélgettek. Így a terhelt megtudta, hogy a következő hétfőn csak a sértettek lesznek odahaza, míg két gyermekük nem. A beszélgetés során a terhelt elhitette a sértettekkel, hogy hétfőn 9 órakor 900.000 forintért megvásárolja a személygépkocsit.

A terhelt 2013. május 27-én reggel magához vette a pisztolyt és legalább egy tárat, továbbá kötelet, viperát és ragasztószalagot, majd a robogójával 8 óra 48 perckor a sértettekhez indult. Motorját egy mellékutcában állította le. A terhelt a sértett irodájában találkozott a sértettel, akivel átmentek a szomszédos lakóépületbe. Az étkezőben a sértett az asztalnál ülve elkezdte kitölteni a személygépkocsi adásvételi szerződését. Az állva maradt terhelt a pisztolyt elővette, csőre töltötte, majd az így megfélemlített sértetteket a nappaliba lévő kanapéra ültette. A terhelt felszólítására a sértett a terhelt által odadobott kötéllel megkötözte a sértett lábait és hátrakulcsolt kezeit, és átadta a férje telefonját a terheltnek. A fegyver elé egy párnát tartva a terhelt megfenyegette a sértetteket, és követelte, hogy adják át minden értéküket, különben a magával vitt viperával egyenként eltöri a sértett csontjait. A fenyegetés hatására a sértett a széfükből kivette és átadta a terheltnek ékszereiket, valamint különböző nemzeti valutáikat, majd a terhelttől átvett ragasztószalaggal leragasztotta a sértett száját.

A terhelt további értékeket követelt a sértettektől, miközben a sértett lábát a viperával kis erővel ütögette és ismét csontjainak összetörésével fenyegetőzött. Ezt követően a sértett lerántotta férje szájáról a ragasztószalagot, a sértett pedig felugrott a kanapéról, lábáról a kötél leoldódott, a terheltre kiáltott és felé lépett. Ekkor a sértett a kanapéra, onnan az ablakpárkányra lépett, az ablakot kinyitotta és az utcára ugrott.

A terhelt a sértett menekülésének megakadályozása és szobában tartása érdekében a – megfelelő erejű használatával emberi élet kioltására alkalmas, nagyobb erőbehatás mellett repesztett jellegű sérülések, illetve megfelelő területen csontsérülések okozására alkalmas – viperával kis erővel a sértett fejére ütött. A sértett a bal oldali tarkó falcsont-tájék repesztett, nyolc napon belül gyógyuló sérülését szenvedte el. Súlyosabb sérülés bekövetkezésének lehetősége csak nagyobb erőbehatás mellett állt fenn, ami azért maradt el, mert a sértett a menekülése közben mozgott, illetőleg a sértett jelenléte a terheltet akadályozta a sértett megütésében.

Miután a sértett kiugrott az ablakon, a sértett a terhelttel dulakodás közben oldalt fekvő helyzetbe került. Ekkor a terhelt rálőtt, majd felette állva a már a földön hason fekvő a sértettre további három lövést adott le. A sértett a felső testén az első lövéstől előlről a mellkas jobb oldalán, további két lövéstől hátulról a jobb és bal oldali lapockacsúcsnál behatoló három lött sérülés együttes hatása következtében a helyszínen életét vesztette. A sértettet a negyedik lövés a bal kézsár belső oldalán érte.

Ezt követően a terhelt a nyitott ablakból az utcára ugrott, és a nála lévő, eltulajdonított, összesen 1.391.215 forint értékű készpénzzel, ékszerekkel és mobiltelefonnal együtt a sértett irányába kezdett futni. A sértett 9 óra 30 perc körül berohant az adóhivatal székházába, ahol segítséget kért. A terhelt a helyszínről a robogójával elmenekült, azt 9 óra 42 perckor a garázsában hagyta az elkövetés során viselt fekete kabátjával együtt. A terhelt napközben megszabadult a sértettől eltulajdonított mobiltelefontól (azt ismeretlen személyek megtalálták, abból a SIM kártyát kivették, amit lefoglaltak). 18 óra 30 perc körül az elvett pénzből 150 euróért autót bérelt, azzal próbált elmenekülni, de a rendőrség még aznap este elfogta. A sértettektől elvett értékek – a mobiltelefon kivételével – a terhelttől lefoglalásra kerültek. Lefoglalták az autóbérléséhez kifizetett 150 eurót is.

[5] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Legfőbb Ügyészség BF.795/2023/3. szám alatt, valamint a terhelt és a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, amelyet a legfőbb ügyész – a Be. 651. § (3) bekezdésében írt kötelezettségére figyelemmel – a Be. 649. § (4) bekezdésére; a terhelt védője a Be. 648. § c) pont 2. fordulatra, illetve a Be. 649. § (4) bekezdésére, míg a terhelt a Be. 648. § c) pontjára, valamint a Be. 649. § (4) és (5) bekezdésére alapított.

[6] A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványában a jogerős határozat hatályban tartását indítványozta. A terhelt védője az indítványában kérte, hogy a Kúria állapítsa meg, miszerint a terhelt az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésből legkorábban huszonöt év eltelte után bocsátható feltételes szabadságra, míg a terhelt a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését, és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság új eljárásra utasítását kérte.

[7] Az ügyészség – az EBH 2018.B.6. számon közzétett elvi határozatra hivatkozással – kifejtette, hogy az anyagi jogerő feloldására és a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott határozat hatályban tartása indokolt, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv (EJEB) nem a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását, nem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének perbíróság általi kizárását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – olyan felülvizsgálati lehetőség hiányát, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után tenné csökkenthetővé az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését. E szabályozás megváltoztatása azonban nem a jogalkalmazás, hanem a jogalkotás feladata. Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor ténylegesen nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó jogszabályt a Kúria nem alkothatja meg, s nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

[8] Rámutatott, hogy bár a terheltet a bíróság nem zárta ki a feltételes szabadság lehetőségéből, a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontjával kapcsolatos jogi szabályozás rendezése ugyancsak a jogalkotó hatásköre.

[9] Kifejtette: a kötelezően lefolytatandó felülvizsgálati eljárásban a Kúria állapíthatja meg azt, hogy a konkrét ügyben az egyezményesértés jogalkalmazói eszközökkel nem orvosolható, és így az EJEB Horváth és társai kontra Magyarország ítélete alapján a terhelt tekintetében nincs ok és mód az alapügyben meghozott ítélet megváltoztatására.

[10] A terhelt védője felülvizsgálati indítványában arra hivatkozott, hogy az EJEB a Horváth és mások kontra Magyarország (a terhelt vonatkozásában a 10615/20. számú kérelem alapján indult) ügyben 2023. március 2-án kelt ítéletében megállapította, hogy a terhelt vonatkozásában a Szolnoki Törvényszék 8.B.441/2014/56. számú és a Szegedi Ítéltábla Bf.II.318/2016/19. számú ítélete sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének (Egyezmény) 3. Cikkét.

[11] Indokai szerint az EJEB döntéséből megállapíthatóan a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizáró elítélés továbbra is egyezményesértő, és a korábbi döntések alapján hasonlóan tekintendő az az elítélés is, ahol a feltételes szabadságra bocsátás vizsgálhatósága – mint jelen ügyben is – beláthatatlanul távoli időpontra esik.

[12] A védő kifejtette, hogy a bíróságnak az a rendelkezése, mely szerint a terhelt az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésből legkorábban harminc év eltelte után bocsátható feltételes szabadságra, sérti az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. Cikkét, és nem felel meg az EJEB ítélkezési gyakorlatában meghatározott kritériumoknak, különösen annak, hogy a feltételes szabadságra bocsátás szempontjából irányadó első felülvizsgálat dedikált – és a

nemzetközi törvénykezésben előre rögzítendő maximális – időpontja nem lehet több, mint huszonöt év.

[13] Rámutatott: az EJEB álláspontja szerint az előzetes fogvatartásban töltött idő sem változtat a megítélésen, mivel ettől még a felülvizsgálhatóság szempontjából kifogásolt tartamú szabadságvesztés ténye fennmarad; az együttes idő ettől még meghaladja az első felülvizsgálat időpontjára megfelelőnek tartott huszonöt évet.

[14] Kifejtette, hogy az EJEB e huszonöt éves időtartamot valamennyi olyan esetkörre irányadónak tartja, amikor a feltételes szabadság vonatkozásában az első felülvizsgálhatóság időpontja meghaladja a huszonöt évet. Az ezt meghaladó időtartam a terhelt számára ugyanis nem belátható, ugyanakkor a büntetés-végrehajtás sincs olyan helyzetben, hogy a speciális prevenció és a valódi integráció érdekében a terhelt későbbi magatartására vonatkozóan követelményeket, igazodási pontokat határozzon meg. Ilyenkor a szabadságvesztés végrehajtásának nincs is valódi célja, a végrehajtás nem tekint a jövőre. Pontosan ez a helyzet a terhelt esetében is, akinek az életkorából adódóan még valós lenne arra az esélye, hogy elérje a feltételes szabadságra bocsátást.

[15] A szabadulás legkorábbi időpontjaként az EJEB által meghatározott huszonöt évhez képest a jelen ügyben a bíróság által a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjaként megállapított harminc év olyan beláthatatlan időtartam, ami a terhelt számára irreális, és semmilyen magatartást befolyásoló erővel nem bír. Ráadásul rosszabb helyzetben van, mint a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték, mert rá nem terjed ki a kötelező kegyelemhez fűződő biztosítéki elem, noha a szabadságvesztésének időtartama közelít a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztéshez.

[16] A Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványára tett észrevételében a terhelt egyrészt az ügyési indítvány elutasítását kérte, másrészt felülvizsgálati indítványt nyújtott be az EJEB 10615/20. számú ítéletére alapítva.

[17] Indokai szerint a Legfőbb Ügyészség által a terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány nélkülözi a törvényességet, elvonja a Kúria törvényes reparációs törekvéseit és köteleességét, valamint megvonja tőle a nemzetközi jogba oltott jogait; továbbra is megalázó, méltánytalan állapotban kívánja tartani. Azzal, hogy az ügyészség a nemzetközi bíróság által nemzetközi jogot sértőnek megítélt jogerős határozat hatályában fenntartását kérte, valójában a nemzetközi jognak való megfelelés terén vállalt állami kötelezettség megsértését indítványozta.

[18] Kifejtette, hogy az EJEB nem azt állapította meg, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés nemzetközi jogot sért, hanem azt, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a huszonöt éven túli felülvizsgálat sérti a nemzetközi jogot. Ítéletével ugyanakkor nem jogalkotásra vagy utólagos normakontrollra akarja rábírní a magyar hatóságokat.

[19] Álláspontja szerint, mivel az EJEB nem az alapügyben eljár bíróságok eljárását kritizálta, hanem a jogerős ítéletben meghatározott, huszonöt évet meghaladó tartamú felülvizsgálati időről állapította meg, hogy az jogsértő, ezért ezt a Kúria a Be. 663. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján felülvizsgálati eljárásban tudja reparálni, ezzel biztosítva a belső jogrend és a nemzetközi jog harmóniáját.

[20] A csak szavak szintjén lévő (valójában nem is létező) feltételes szabadulás ugyanis elveszi az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt fogvatartottakban a maradék reményt és emberséget, annak lehetőségét, hogy egyszer még emberhez méltó módon, szabadon élhessenek. Az igazságszolgáltatási rendszer ezzel ugyanúgy végleg kizárja a társadalomból a legsúlyosabb bűnöket elkövető személyeket, mint a halálbüntetéssel. Ez viszont szemben áll az európai szemlélettel, és az évezredek keresztény alapvetéseivel.

[21] A Legfőbb Ügyészség BF.795/2023/6. számú nyilatkozatában a terhelt felülvizsgálati indítványát, illetőleg az ügyészi felülvizsgálati indítványra tett észrevételeit nem tartotta alaposnak.

[22] Indokai szerint a terhelt korábban már ugyan nyújtott be felülvizsgálati indítványt – melyet a Kúria a Bfv.II.1.404/2018/5. számú végzésével elbírált –, de az újbóli indítvány előterjesztésére a Be. 652. § (6) bekezdésére figyelemmel lehetőség nyílt. A terhelti kérelem azonban olyan érvet nem fogalmazott meg, amit a védői által 2023. május 16. napján előterjesztett felülvizsgálati indítvány ne érintett volna, vagy amellyel kapcsolatban a védők eltérően érveltek volna.

[23] Mindezekre figyelemmel a BF.795/2023/3. számú ügyészi nyilatkozatban foglaltakat, az indítványát továbbra is fenntartva a megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta.

[24] A legfőbb ügyészség nyilatkozatára tett észrevételeiben a terhelt kifejtette, hogy nincs olyan igazolható legitim indok, amely a társadalom védelme vagy bármely bűncselekmény megelőzése érdekében azt igényelné, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságra bocsáthatóságának lehetőségét a bíróság huszonöt éven túl állapítsa meg. Kifejtette, hogy szükségtelenül túlzó és aránytalan büntetést kapott, amelyből még húsz év van hátra, és a jelenlegi körülmények között, a bizonyítottan életveszélyes betegségei mellett bizonyosan nem fog szabadulni. Az általa elkövetett bűncselekmény, az annak elkövetéséhez vezető okfolyamatok, az életkora és betegségei összességében nem állnak arányban a kiszabott büntetéssel, amely ekként anyagi jogszabálysértő. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy idős kora és megrendült egészségi állapota miatt a büntetés kiállása sokkal megterhelőbb számára, mint egy középkorú elítéltné. Egyebekben a büntetés-végrehajtási jogszabályokat és a fogvatartási körülményeket kritizálta.

[25] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen bírálta el.

III.

[26] A Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa az alábbiak szerint alapos, szemben a terhelt, illetőleg a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványával.

[27] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[28] A Be. 648. § c) pontja értelmében a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján is helye van.

[29] A Be. 649. § (4) bekezdése szerint nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának Magyarország alávetette magát.

[30] Ezen felülvizsgálati ok a következők szerint megvalósult.

[31] Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt (Egyezmény) kihirdető 1993. évi XXXI. törvény 3. §-ában foglaltak szerint megtörtént az EJEB illetékességének és joghatóságának elismerése.

[32] Az Egyezmény 46. Cikk 1. bekezdése szerint a szerződő felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.

[33] Az EJEB joghatóságának, illetve ítélete kötelező érvényének Magyarország általi elismerése ténylegesen azáltal valósul meg, hogy törvényben biztosított annak lehetősége, miszerint az EJEB által megállapított egyezményisértést feloldó, már nem magában rejtő – tehát az Egyezménynek megfelelő – határozat születhessen a korábban jogerősen lezárt eljárás esetében.

[34] Az EJEB a terhelt (és mások) kérelme alapján indult ügyben 2023. március 2. napján meghozott és ugyanazon a napon végleges ítéletében megállapította, hogy az Egyezmény 3. Cikkét megsértették.

[35] A Be. 651. § (3) bekezdése alapján a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésében meghatározott esetben a legfőbb ügyész hivatalból köteles a felülvizsgálati indítványt benyújtani.

[36] A legfőbb ügyész ezen kötelezettségének eleget tett, és felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Kúriához.

[37] Az EJEB ítéletének véglegessé válását követően a terhelt védője és a terhelt is felülvizsgálati indítványt nyújtott be.

[38] A Be. 659. § (4) bekezdése alapján a Be. 649. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.

[39] Az Egyezmény megsértésének jogi ténye a jogerős elítélés felülvizsgálatának törvényi oka.

[40] A felülvizsgálati ok megvalósulása azonban nem feltétlenül eredményezi a jogerős határozat megváltoztatását.

[41] A Be. 649. § (4) bekezdésére alapított felülvizsgálat esetében (is) a Kúriára tartozik annak vizsgálata, hogy a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján hozható-e felülvizsgálati eljárásban az Egyezménynek megfelelő határozat, vagy ahhoz az eljárás megismétlése szükséges.

[42] A Be. 659. § (4) bekezdés zárófordulatából következően elsődlegesen az EJEB ítélete szerinti döntést, az Egyezmény megsértésének tényét kell alapul venni, azonban ez nem jelenti azt, hogy a Kúria ne lenne figyelemmel az EJEB döntésének indokaira tekintettel arra is, hogy az EJEB a független ítélkezés külső, alkotmányos kontrollját jelenti.

[43] Az EJEB határozatai az eljárásban szereplő valamennyi félre, de csak rájuk nézve kötelező. A nemzeti bíróságokra az a feladat hárul, hogy a hatáskörükbe tartozó ügyekben a hatályos jogszabályok alkalmazása során az Egyezményt ne sértsék meg. A Kúriára emellett az a kötelezettség hárul, hogy egyezményisértés miatt benyújtott felülvizsgálati ok esetén eljárjon, s ha az eljárás megismétlésére nincs szükség, akkor e rendkívüli jogorvoslatot a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével bírálja el.

[44] A Kúria jelen ügyben a következőket emeli ki, egyezően az EJEB ítéletében foglaltakkal (lásd az EJEB ítélet Bíróság mérlegelése címszó alatti 16-17. pontját):

– Az a tény, hogy a kérelmezők csak az életfogytig tartó szabadságvesztésük harminc-negyven évének letöltése után remélhetik, hogy szabadságra bocsátásuk lehetőségét

felülvizsgálják, elegendő volt annak megállapításához, hogy a kérelmezők életfogytig tartó büntetése az Egyezmény 3. Cikke értelmében nem tekinthető csökkenthetőnek. Az ilyen hosszú várakozási idő indokolatlanul késlelteti a hazai hatóságok felülvizsgálatát annak tekintetében, hogy „az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt személyben bekövetkezett változások olyan jelentősek-e, és a büntetés során a rehabilitáció irányába tettek-e olyan előrelépést, hogy a további fogva tartás már nem igazolható legitim büntetőjogi indokokkal” (lásd Vinter és társa ítélet 119. pontját).

– Ennélfogva megsértették az Egyezmény 3. Cikkét.

[45] Az EJEB ítélete ugyanakkor a 11. pontban rögzíti, hogy a magyar Btk. szerint az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén az ügydöntő határozatban kell meghatározni a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, s eszerint a törvényi minimum huszonöt év, a maximum pedig negyven év lehet. Emellett a Bv. tv. 188. §-a tartalmazza azokat a követelményeket, amiket az elítéltnak a feltételes szabadságra bocsátáshoz teljesítenie kell, és amelyek teljesítésének megtörténtéről a bíróságnak kell döntenie.

[46] A felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatban az alapügyben eljáró bíróság a terhelttel szemben az elkövetéskor (2013. május 27.) hatályos Btk. alkalmazásával szabta ki a büntetést.

[47] A Btk. 34. §-a szerint a szabadságvesztés határozott ideig vagy életfogytig tart.

[48] A Btk. 42. §-a alapján életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ügydöntő határozatában meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

[49] A Btk. 43. § (1) bekezdése szerint, ha a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább huszonöt, legfeljebb negyven évben állapítja meg. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját években kell meghatározni.

[50] A Btk. 160. § (2) bekezdés a) és b) pontja értelmében a büntetés tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést előre kitervelten és nyereségvágyból követik el.

[51] A Bv. tv. 188. § (1) bekezdése szerint a szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságra bocsátható, ha az életfogytig tartó szabadságvesztésnek a bíróság által meghatározott tartamát letöltötte, és alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

[52] Az ügydöntő határozatban a bíróság a terhelttel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést szabott ki, és nem zárta ki a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, annak legkorábbi időpontját harminc évben határozta meg.

[53] Megállapítható, hogy az EJEB hivatkozott határozata a kérelemmel érintett jogerős ítélet vonatkozásában általánosságban utalt az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára és feltételeire vonatkozó magyar jogi szabályozásra, mely alapján azt is rögzítette, hogy a nemzeti jog és gyakorlat lehetőséget biztosít a kérelmezőkre kiszabott életfogytiglani szabadságvesztés célzott bírósági felülvizsgálatára.

[54] Az EJEB ezután azt vizsgálta, hogy a felülvizsgálati mechanizmus megfelel-e az EJEB esetjogában lefektetett kritériumoknak.

[55] E körben annak a szabályozásnak a hiányát kifogásolta, mely biztosítja, hogy a feltételes szabadságra bocsáthatóság érdemi vizsgálatára már huszonöt év elteltével sor kerülhessen.

[56] E körben azt állapította meg, hogy „az a harminc-negyven éves időtartam, amelyet a kérelmezőknek várniuk kell, mielőtt a feltételes szabadságra bocsátásuk szóba kerülhet, lényegesen hosszabb, mint az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatára az összehasonlító és nemzetközi jogból egyértelműen levezethetően ajánlott maximális huszonöt éves időtartam.” (13. pont).

[57] Az EJEB ítélete tehát nem állapította meg a Szolnoki Törvényszék 8.B.441/2014/56. számú és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.318/2016/19. számú ítélete meghozatala során alkalmazott valamely jogszabály egyezményesértő voltát, így nem tekintette Egyezménybe ütközőnek az eljáró bíróságok által a terhelt vonatkozásában alkalmazott Btk. 34. §-át és 42. §-át sem.

[58] Az EJEB Horváth és társai kontra Magyarország ügyben hozott ítélete az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének meghatározására vonatkozó konkrét ítéleti rendelkezéseket nem kifogásolta, hanem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének felülvizsgálatára vonatkozó szabályozás hiányosságát ítélte egyezményesértőnek. Ez azonban nem az ítéletet hozó bíróságok eljárására, és nem is a jogerős ügydöntő határozatra vonatkozik, a felrótt hiányosság jogalkalmazással nem pótolható, hanem kizárólag jogalkotással orvosolható.

[59] Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó jogszabályt a Kúria nem alkothatja meg, s nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával. Jogszabálynak az Egyezménybe ütközését a hazai bíróságok és a Kúria sem állapíthatja meg. Az egyezményesértés megállapítása az EJEB hatáskörébe tartozik (EBH 2018.B.6.).

[60] A Kúria nem észlelt olyan, a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles.

[61] Ekként a Kúria a Legfőbb Ügyészség, valamint a terhelt védője és a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálván a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[62] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[63] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Molnár
Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga
Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bíróági ügyintéző